

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní
a pedagogická

Gravitační pole

FYZ1 – Přednáška 11
HRW – kapitoly 14

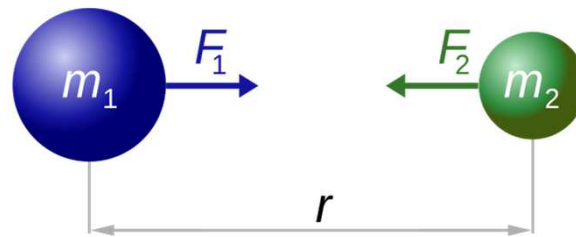
Gravitační síla

Newtonův gravitační zákon

$$F = G \frac{m_1 m_2}{r^2}$$

Gravitační konstanta

$$G = 6.672 \cdot 10^{-11} \text{Nm}^2 \text{kg}^{-2}$$

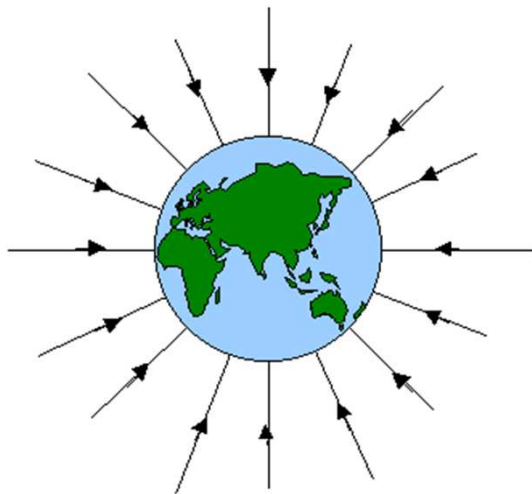
$$F_1 = F_2 = G \frac{m_1 \times m_2}{r^2}$$

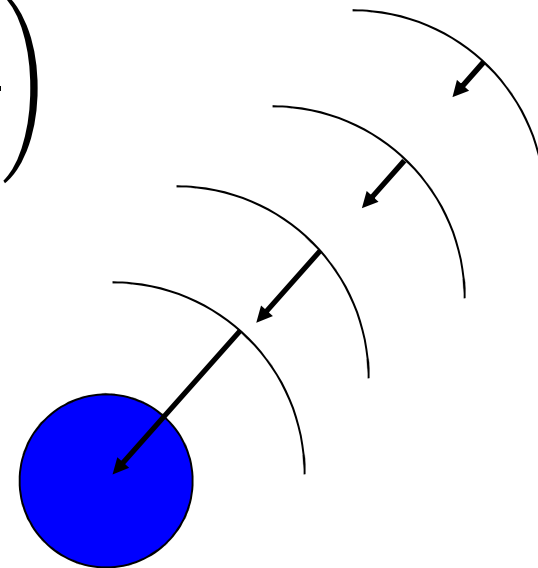
Gravitační pole

Gravitační síla působí na hmotné těleso v daném místě prostoru na těleso o hmotnosti m

Vektorové pole

$$\vec{F} = G \frac{Mm}{r^2} \left(-\frac{\vec{r}}{r} \right)$$

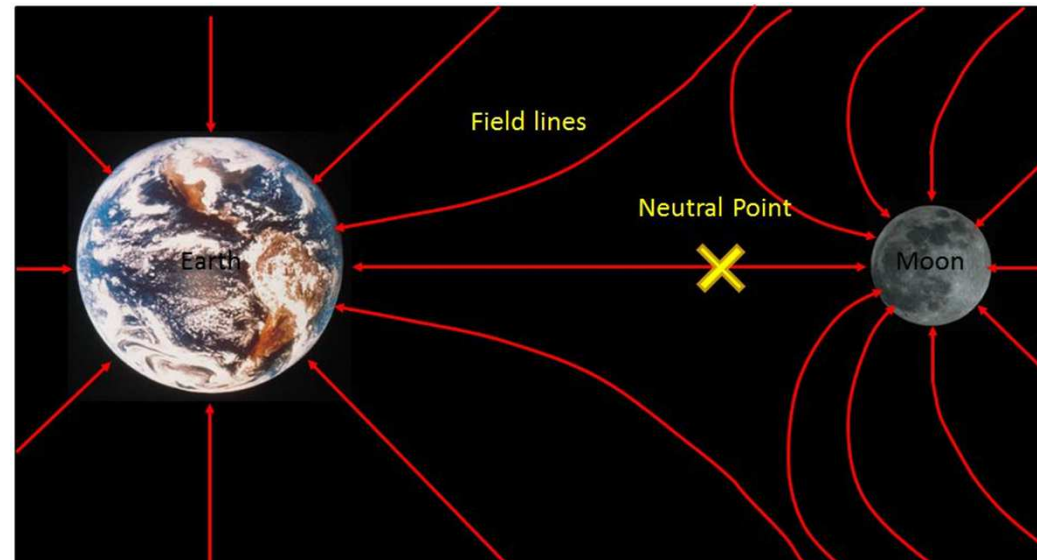
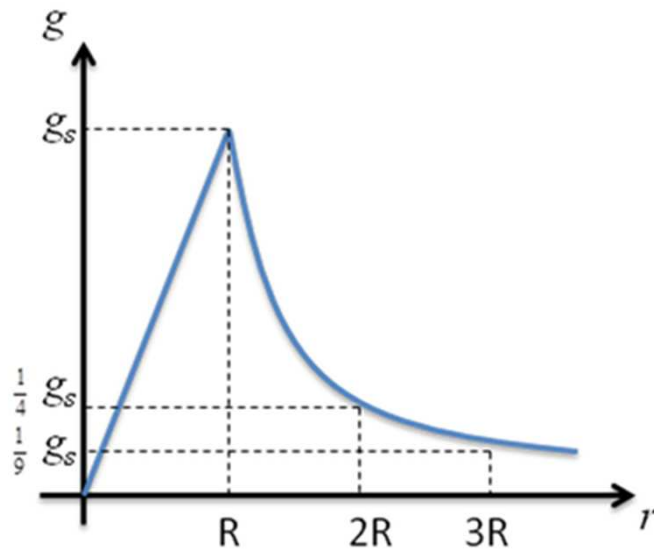

Intenzita gravitačního pole

Intenzita gravitačního pole = zrychlení

$$\vec{E} = \frac{\vec{F}_{gr}}{m}$$

V případě bodových těles

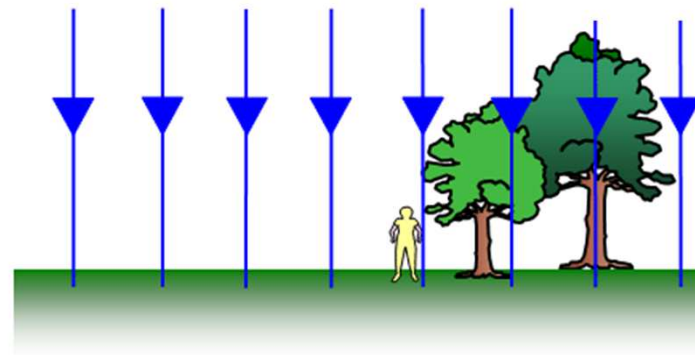
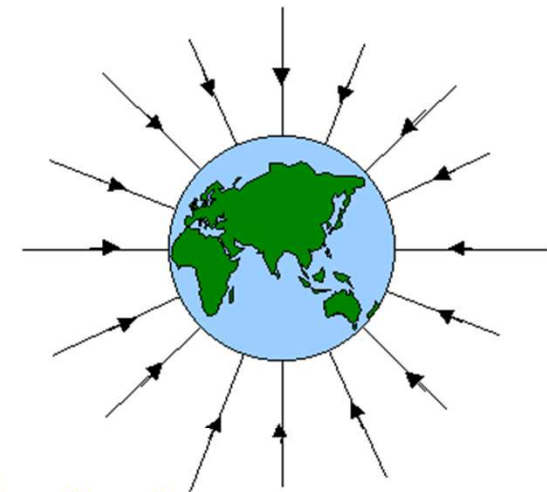
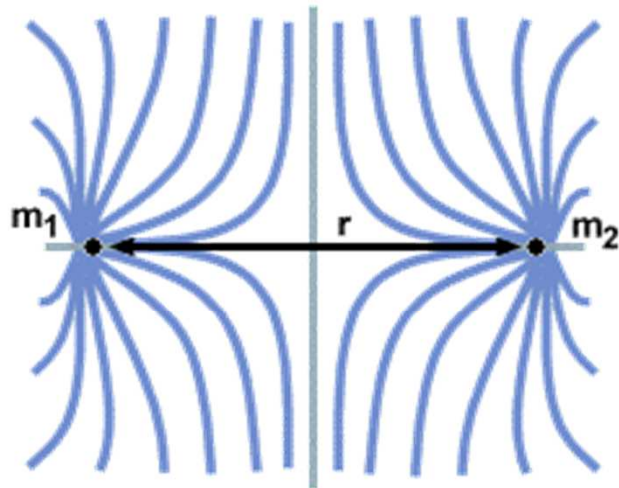

$$\vec{E} = G \frac{M}{r^2} \left(-\frac{\vec{r}}{r} \right)$$

Siločáry pole

- Zobrazují směr síly v daném místě prostoru

Např. radiální pole

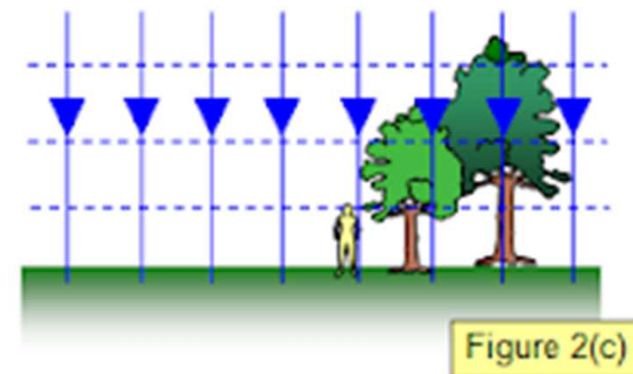
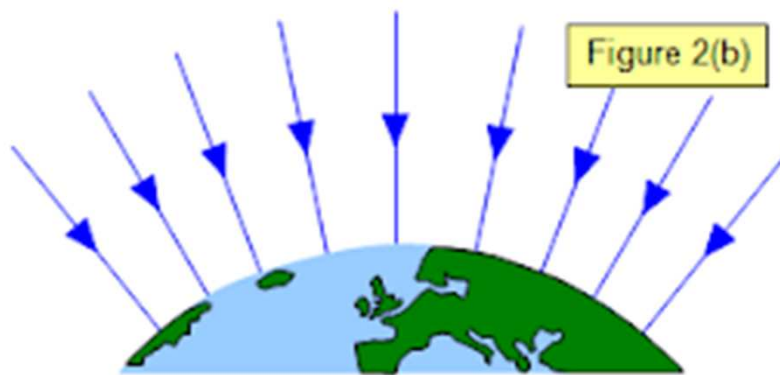
Gravitační síla Země

V malém okolí povrchu Země homogenní pole

$$F_g = mg = m \left(G \frac{M}{R^2} \right)$$

$$M = 5.976 \cdot 10^{24} \text{ kg}, R = 6378 \text{ km}$$

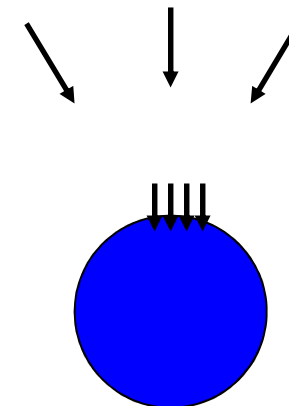
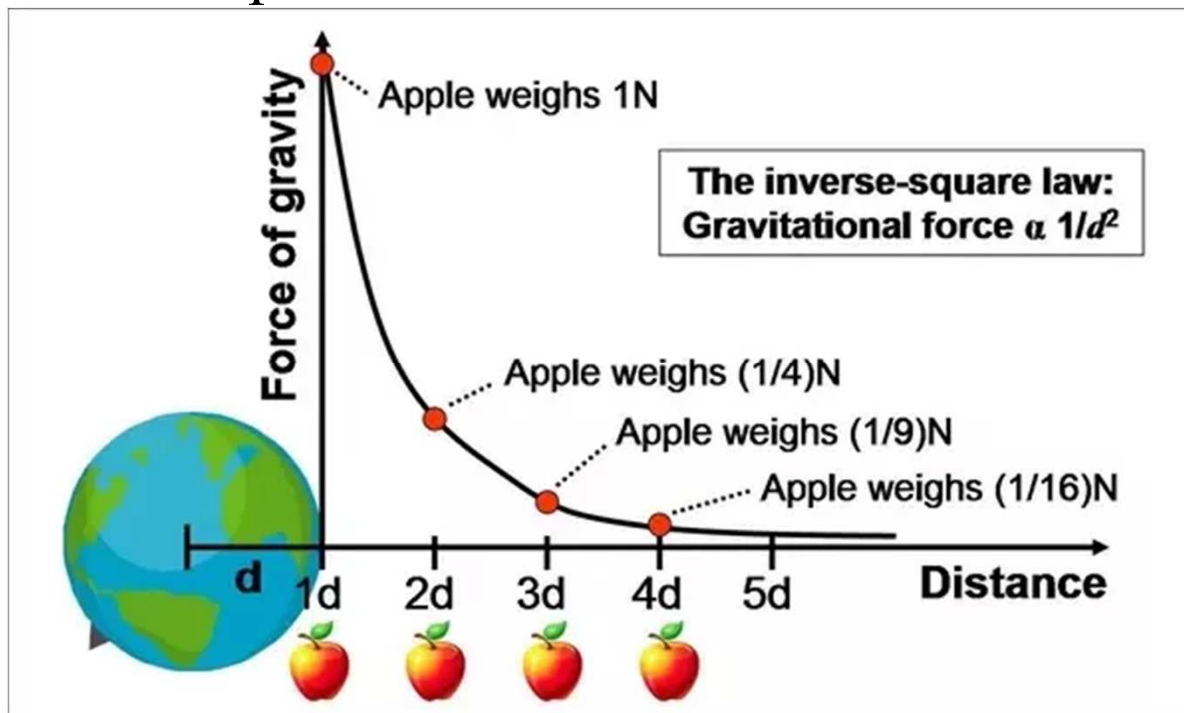
$$g = 9.81 \text{ ms}^{-2}$$

Gravitační pole Země

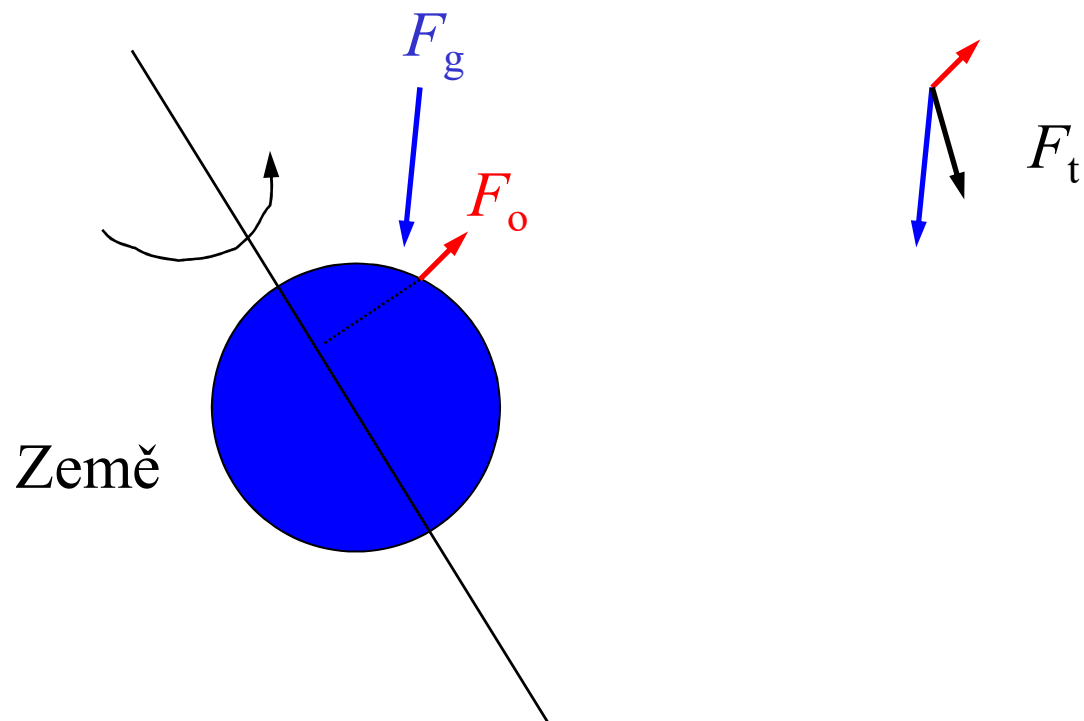
V blízkosti povrchu je homogenní

Ve velké vzdálenosti od Země je radiální, orientace se mění se zeměpisnou šířkou

Tíhová síla

Působí na těleso na Zemi v soustavě souřadnic
pevně spojené se Zemí

Práce v gravitačním poli

Gravitační síla koná práci

$$A = \int F_{gr} dr = \int G \frac{Mm}{r^2} dr = \left[-G \frac{Mm}{r} \right]$$

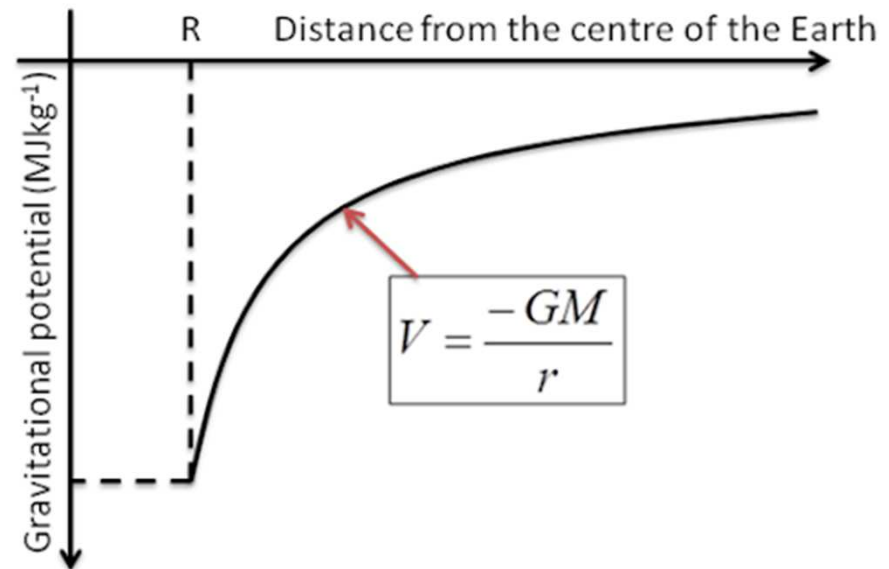
Potenciál gravitačního pole

$$\varphi = \frac{A}{m}$$

Konkrétně pro radiální pole

$$\varphi = -G \frac{M}{r}$$

Homogenní pole $A = mgh$

Ekvipotenciální hladiny gravitačního pole

Nulová hladina potenciálu

- Radiální pole – v nekonečnu
- Homogenní pole – možno zvolit libovolně

